

מדינת ישראל

משרד המשפטים

מחלקת ייעוץ וחקיקה (פלילי)

ירושלים: כ"א סיון תשע"ב

11 יוני 2012

תיקנו: 803-04-2010-000442

לכבוד עו"ד לילה מרגלית
האגודה לזכויות האזרח

שלום רב,

הנדון: עצירת אוטובוסים בדרך להפגנות

סימוכין: מכתבך ליועץ המשפטי לממשלה מיום 9.11.2011

1. בתאריך 9.11.11 פנית ליועץ המשפטי לממשלה בבקשה להבהרת המצב המשפטי בנוגע לעצירת אוטובוסים בדרך להפגנות על ידי משטרת ישראל.
2. סמכויות המשטרה לשמירה על הסדר הציבורי ושמירה על בטחון הנפש והרכוש קבועות בפקודת המשטרה. הסעיפים הרלוונטיים לעניין זה הינם:

סעיף 3 לפקודת המשטרה קובע את תפקידי המשטרה "משטרת ישראל תעסוק במניעת עבירות ובגילוף, בתפיסת עבריינים ובתביעתם לדין, בשמירתם הבטוחה של אסירים, ובקיום הסדר הציבורי ובטחון הנפש והרכוש".

סעיף 4 לפקודת המשטרה קובע את סמכויות המשטרה "לכל שוטר יהיו כל סמכות, חסיון וחסיונות הכרוכים במשרת שוטר לפי כל דין, ויטול על עצמו כל תפקיד ואחריות הכרוכים בה".

סעיף 4א לפקודת המשטרה קובע "חשש ממשי לפגיעה חמורה - סמכות ואחריות

(א) מצא שוטר כי קיים חשש ממשי לפגיעה חמורה בביטחון הנפש - או הרכוש, רשאי הוא - (1) להורות לכל אדם הנמצא באזור או במקום שבו קיים החשש האמור, הוראה סבירה הדרושה באופן חיוני לשם הצלת הנפש או הרכוש או למניעת הפגיעה, ובכלל זה להורות על מניעת גישה לאזור או למקום, או יציאה ממנו;

(2) ..."

סעיף 5 לפקודת המשטרה: "במיוחד, ובלי לגרוע מהוראות סעיפים 4 ו-4א, יהא מתפקידו של כל שוטר -

(1) לקיים סדר בדרכים הציבוריות, ברחובות הציבוריים, במעברים, ברציפים, במקומות נחיתה, ברציפי רכבות, בנמלים, בנהרות, בתעלות, באגמים ובכל מקום שיש לציבור גישה אליו;

(2) למנוע הפרעות בשעת התקהלות או תהלוכה בדרכים הציבוריות וברחובות הציבוריים, או בסביבת בית תפילה בשעת תפילה בציבור, וכן כל אימת שדרך, רחוב, מעבר, רציף או מקום נחיתה עלולים להיות דחוסים או חסומים;

(3) ...

(4) ...

(5) "...."

3. כחלק מסמכויות אלה קיימת חובה לכל שוטר לקיים את הסדר הציבורי ולמנוע עבירות. עוד ראי, בג"ץ 109/70 המוטראן הקופטי האורתודוכסי נ' שר המשטרה (פ"ד כח(1), 255); 5009/97 חברת מולטימדיה בע"מ נ' משטרת ישראל (פ"ד נב(3) 679); בג"צ 4776/06 גרשון סלומון נ' מפקד מחוז ירושלים, ניצב אילן פרנקו ואח' (לא פורסם).

4. לפיכך, עמדתנו הינה כי קיימת סמכות למשטרת ישראל לעצור אוטובוסים כאשר יש חשש ממשי לפגיעה חמורה בסדר הציבורי, או לפגיעה חמורה בשלום הציבור ובטחונו.

5. עם זאת, נוכח חריגות הסמכות ורגישותה, ברי כי אופן הפעלת הסמכות, היא שאלה המצריכה בחינה עובדתית בכל מקרה לגופו, ומחייבת זהירות רבה. חשש ממשי לפגיעה הנזכרת צריך להשען על תשתית עובדתית מבוססת, לרבות מידע מודיעיני עדכני שבידי המשטרה. אין די בחשש בעלמא לסכנה כלשהי לשלום הציבור, לסדר הציבורי, או לביצוע עבירה. בהתאם לכך הונחתה המשטרה לעשות שימוש בסמכות האמורה רק באישור דרג פיקודי בכיר ורק לאחר היוועצות עם הייעוץ המשפטי למשטרה.

בברכה,

אביטל בגין, עו"ד

מחלקת ייעוץ וחקיקה (פלילי)

אביטל בגין

העתק:

לשכת היועץ המשפטי לממשלה

רז נזרי, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (פלילי)

אורית קורן, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (חקיקה)

אילת אלישר, לשכה משפטית, משטרת ישראל

שלומי אברמזון, פרקליטות המדינה (תפקידים מיוחדים)

גאל עזריאל, מחלקת ייעוץ וחקיקה (חקיקה)

יובל רויטמן, פרקליטות המדינה (מחלקת בג"צים)